

Postihy jsou neúčinnější, když jsou koordinovány. Jsme tak schopni vyhnout se překvapení nebo zvládat potenciální dopad na naše vlastní hospodářské subjekty.

Prohlášení Evropské komise

Komise varuje Spojené státy před dalšími protiruskými sankcemi, protože by „ohrozily evropskou energetiku“.

Pokud mají lidovci podpořit v rámci koalice tento rozpočet, tak já jednoznačně trvám na tom, aby rozpočet ministerstva zemědělství byl na stejné úrovni jako letos.

Marian Jurečka

ministr zemědělství za KDU

Jednání teprve budou probíhat, takže vzkazovat potopení rozpočtu nedává vůbec žádný smysl.

Ivan Pilný

ministr financí za ANO

JE DŮCHODOVÝ SYSTÉM UDRŽITELNÝ?

MINISTR FINANCÍ IVAN PILNÝ VARUJE PŘED KOLAPSEM DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU. ZÁSADNÍ OTÁZKOU DNEŠKA JE, ZDA SE DŮCHODY DAJÍ BEZ ZÁSADNÍ REFORMY UDRŽET.

Michal Pícl

Fungující ekonomika a dobře spravovaný stát vždy dokážou vygenerovat dostatek příjmů pro správu důchodů.

Řada kritiků vytýká současné vládě, že nebyla schopna provést jakousi domnělou „velkou“ penzijní reformu. V horším případě odkazují na údajně budoucí „katastrofické scénáře“ penzijního systému, který je dle jejich názoru z demografického či fiskálního hlediska neudržitelný. Živí tak mýtus o zebrající společnosti penzistů, o které se stát nebude schopen důstojně postarat.

Odpovědi na tyto apokalyptické teze spjaté s budoucností českého penzijního systému ovšem nesouvisí nijak nutně s nějakou zdlánlivou potřebnou „velkou“ reformou. Opak je pravda.

Systém penzí, tak jak jej má Česká republika nastavený, je stabilní a bez jakýchkoliv zásadních výkyvů schopný přečkat staletí. Pokud bude třeba, je na něj možné reagovat prostřednictvím řady, byť významných, parametrických úprav systému.

Kritici průběžného systému velice rádi poukazují na demografickou strukturu společnosti a její změny. Při jejím hodnocení však nedohlédnou dál než za roky, kdy půjdou do penze tzv. Husákovy děti. To jsou sice silné ročníky, ovšem po nich se opět systém vrátí do původní trajektorie. V roce 2010 byl počet osob v produktivním věku na jednu osobu v důchodovém věku 2,66 osoby, v roce 2050 to bude 2,07 osoby, avšak v roce 2100 by se dle odborných projekcí měla situace stabilizovat o opět se dostaneme na 2,86 ekonomicky aktivní osoby na jednoho důchodce. Podle těchto projekcí je tedy jasné, že demografické změny v naší společnosti nejsou schopny český systém rozvrátit.

Český penzijní systém navíc vyniká svou výjimečností, a to tím, že je nedílnou součástí státního rozpočtu. Díky generování státních příjmů se tedy nikdy nemůže stát, že by země prostě na výplatu penzí neměla. Fungující ekonomika a dobře spravovaný stát vždy dokážou vygenerovat dostatek příjmů pro správu důchodů.

V souvislosti s touto tezí je ovšem příhodné zvážit možnost změny současného systému a oddělení výplat solidárních starobních penzí od jiných typů penzí a výdajů, jako jsou například invalidní penze, vdovské, vdovecké či sirotčí důchody. Ty lze řešit prostřednictvím systému nepojistných sociálních dávek, nikoliv prostřednictvím důchodového systému.

V rámci řešení budoucího financování penzí se musíme především soustředit na jeho zajištění prostřednictvím dalších daňových příjmů a hledat řešení v možnosti vícezdrojového financování systému. V diskusi o budoucnosti důchodového systému se zaměříme na podstatnější věci. S rozvojem digitalizace a robotizace se bude měnit charakter trhu práce, na který je třeba zákonitě reagovat a který bude budoucnost tohoto systému definovat.

V neposlední řadě pak své síly spíše než na boj s neexistující chimérou napneme do oblasti navyšování mezd a platů. V ekonomice levné práce, jakou Česká republika bohužel zatím je, lze totiž jen těžko zajistit důstojné starobní penze, které si naši obyvatelé bezesporu zaslouží.

Zkrátka, český penzijní systém je stabilní a díky dobře fungující ekonomice a správě státu bude existovat tak dlouho, dokud bude existovat rozpočet a spravedlivá společnost! Nenechme se zbytečně vystrašit!

Autor je ekonomický expert ČSSD a spoluautor studie „Penzijní reformy od Chile po středovýchodní Evropu“

Jiří Šatava

Český důchodový systém patrně nebude tak účinný jako dosud ochraňovat před pádem chudoby.

Úřad vlády představil analýzu důchodového systému. Ze zřejmých informací vyplývá hlavní sdělení analýzy: současný důchodový systém je udržitelný. Jinými slovy Úřad vlády říká: „Pacient nemusí zemřít.“ Ale přidává, že bude potřeba více peněz na stáří je. To však říká velmi málo. Podstatné přece je, jakou životní správu musí pacient dodržovat, aby nezemřel, a jak by měl životní správu změnit, aby se těšil lepšímu zdraví. Cílem totiž není držet pacienta na přístrojích, ale umožnit mu plnohodnotný život.

Drtivá většina důchodců je odkázána na jediný zdroj příjmu – státní starobní důchod. Například nedávné snížení valorizace důchodů tak plně dopadá na životní úroveň důchodců. Důvodů nedostatečných soukromých úspor na stáří je několik: důvěra občanů ve stabilní podmínky spoření je kvůli chybějící dlouhodobé státní koncepci nízká, nedostatečná informovanost o výši budoucích starobních důchodů způsobuje, že Češi netuší, kolik by měli spořit, vysoké zdanění práce hlavně u nízkopříjmových jednotlivců výrazněji spoření na důchod zneumožňuje. Stát tak naučil Čechy spořit jen tolik, aby dostali nejvyšší státní podporu, ne aby úspory v budoucnu plnohodnotně doplňovaly jejich státní důchod.

V současnosti samotný státní starobní důchod účinně ochraňuje důchodce před chudobou. V budoucnu však podle prognózy MPSV pod hranici chudoby klesne výrazně více důchodců, zejména vdov a dnešních živeniček. Obzvláště u živeniček stát žádné účinné kroky zatím nepodnikl. A čím později je učiní, tím budou dražší. Pro živeničky i stát. Živeničky budou mít nižší důchody a stát bude vyplácet vyšší výdaje na sociální dávky, které bude živeničkám s nízkým důchodem platit.

Český důchodový systém tedy patrně nebude tak účinný jako dosud ochraňovat před pádem pod hranici chudoby. To je přitom hlavní důvod jeho současné nízké zásluhovosti. Pro představu, zatímco senior s čistým příjmem 13 tisíc bude v důchodu pobírat 85 procent předchozích čistých příjmů, ten se 45 tisíci bude mít nárok pouze na 41 procent. To má výrazný vliv na jeho životní úroveň ve stáří i na ochotu odvádět pojistné.

Chcete-li ale některé skupině důchodců přidat, musíte na to odněkud vzít. Vládní analýza navrhuje zvýšit příjmy důchodového systému, ale jaké budou jejich zdroje? Zvyšší vláda již tak vysoké pojistné? Dlouhodobé zvyšování důchodového věku odmítla, i když je to pro stárnutí populace přirozený nástroj pro udržení rovnováhy mezi příjmy a výdaji systému. Nebo vláda zvýší jiné daně? Bude dávat méně na výstavbu dálnic, podporu rodin nebo školství? Pro představu, od roku 2010 byly výdaje na důchody o 260 miliard vyšší než příjmy.

Jedním ze způsobů zvýšení důchodů bez nutnosti brát odjinud je podpora jednotlivců ve výdělečné činnosti. V ČR jsou zejména dvě skupiny jednotlivců, které stát k výdělečné činnosti motivuje nedostatečně: matky s malými dětmi a senioři okolo důchodového věku. Jejich zdanění práce je příliš vysoké a nadměrně je odrazuje od výdělečné činnosti. Přitom zvýšení jejich zaměstnanosti je výhodné pro všechny: jejich příjmy v důchodu i ty současné by se zvýšily, stát by vybral více na daních a pojistných a firmy by nepřijaly o jedinečné pracovní zkušenosti těchto lidí. Připravované zákony však tuto situaci bud opomíjejí, nebo zhoršují. A navíc například povedou ke zvyšování rozdílů v důchodech mužů a žen, které vládní analýza chce naopak snížit. Pacient, český důchodový systém, tedy opravdu nemusí zemřít. Jak ale pouze uvedený nástin ukazuje, má mnoho neléčených nemocí. Samozřejmě není potřeba a ani není možné všechno okamžitě změnit. Nicméně změny, a někdy i výrazné, potřeba jsou.

Autor je expert na důchodové systémy think-tanku IDEA při CERGE-EI

Sankce ruské ekonomice paradoxně pomohly

Julie Hrstková

Pokud by chtěl někdo názornou ukázkou, kterák mezinárodní sankce dokážou výrazně zlepšit ekonomiku země, měl by se podívat na současné Rusko. Výsledky sankcí z roku 2014, které reagovaly na ruskou anexi Krymu, jsou následující: Rusko přitáhlo nové zahraniční investice, včetně těch do energetického sektoru (například společný podnik španělského Repsolu s ruským Gazpromem). Firmy se snaží etablovat na tamním trhu, řada finálních výrobců vzniká přímo na místě. Technologická základna Ruska se díky tomu zlepšuje nejrychleji od konce komunismu. Nové sankce, schválené nedávno rakuským Senátem, víc než Rusy naštvale Němece a Aukusany, kteří se chtějí podílet na výstavbě plynovodu Nord Stream 2.

I přes odvetné sankce (Rusko zakázalo recipročně dovoz potravin) se Rusko poprvé v tomto století dostalo na první místo v žebříčku největších světových exportérů pšenice. Největším dovozcem potravin z Ruska se aktuálně stala Čína, poblíž rusko-čínské

hranice vzniká jeden z největších světových společných podniků na zpracování vepřového. Vedlejším efektem potravinových sankcí je rozmach „národních potravin“, na které Rusové nedají dopustit. Oproti minulosti to už není jen kamčatský krab nebo kaviár z Astrachaně, ale třeba i máslo z Volodgské oblasti, která se kdysi vyznačovala především paříčkovanou krajkou.

Mezinárodní omezení naopak čím dál víc vadí exportérům z ostatních zemí. Například sankce z roku 2014 vedly ke 40procentnímu propadu exportu z Česka do Ruska, pokles vývozu byl stejně velký jako v roce 1998, kdy Rusko vyhlásilo bankrot. Ministerstvo průmyslu a obchodu loni s ohledem na protiruské sankce přehodnotilo exportní strategii, podle které patřilo Rusko společně s dalšími jedenácti státy mezi „země zvláštního významu“, a doplnilo ji o větu, že „klíčové trhy jsou určovány na základě zjištěných oborových příležitostí“, což se dá přeložit jako „vyvážej, kam můžeš“. Každopádně Česko zůstává především levným subdodavatelem zápa-

Rusko přitáhlo nové zahraniční investice, včetně těch do energetického sektoru. Technologická základna Ruska se díky tomu zlepšuje nejrychleji od konce komunismu.

doevropských firem, o expanzi na Východ přes jistě zlepšení hlavně mluví.

Sankce samozřejmě postihly i západní firmy, včetně největšího světového exportéra, Německa. Jenže například firma Siemens se Křemý, a podle některých informací zvažuje vystoupení ze společného podniku Interatomatika, na druhou stranu s tím určitě nebude moc pospíchat. Podle německých zdrojů po dobu sankcí vzniklo 5200 společných německo-ruských firem. Oslabení kurzu rublu, a tudíž i výrazné snížení tamní ceny práce přilákaly do různých regionů Ruska nové investory.

Nedávný summit Evropské unie sankce prodloužil do konce ledna 2018. Politický postoj k ruské politice je jasný. Jenže návrat na ruské trhy probíhá ve velké míře bez ohledu na sankce. Jediným problémem ve skutečnosti zůstává, jak je za pomoci dostatečně „chytrého“ vysvětlení zrušit a zachovat si tvář.

julie.hrstkova@economia.cz